

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2017 ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ

Εξεταζόμενο μάθημα: ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: 17/11/2017, 15:00 - 18:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ 17 ΣΕΛΙΔΕΣ
--

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από 25 ερωτήσεις.

Να απαντήσετε σε **όλες** τις ερωτήσεις.

Όλες οι απαντήσεις πρέπει να καταγραφούν στο **Τετράδιο Απαντήσεων**.

Σε κάθε απάντηση να αναγράφετε **τον αριθμό της ερώτησης**.

Οι μονάδες βαθμολόγησης αναγράφονται στο τέλος κάθε ερώτησης.

Δεν επιτρέπεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή ταινίας.

Οι απαντήσεις πρέπει να είναι γραμμένες με στυλό χρώματος μπλε.

Ερώτηση 1

Μία θεολόγος καθηγήτρια παρουσιάζει στην Α΄ Γυμνασίου την περίοδο της σκλαβιάς των Ισραηλιτών στην Αίγυπτο. Λαμβάνοντας υπόψη τον δείκτη επιτυχίας σύμφωνα με τον οποίο οι μαθήτριες και οι μαθητές θα πρέπει να εντοπίζουν τα στάδια υλοποίησης του σχεδίου του Θεού, η εκπαιδευτικός επιλέγει τις παρακάτω φράσεις προκειμένου να αναδείξει τη σημασία του συμβάντος της φλεγόμενης βάρου για τους Ισραηλίτες.

- A) Η σωτηρία από τον κίνδυνο του αφανισμού.
- B) Η απελευθέρωση από την υποδούλωση.
- Γ) Ο Θεός φανερώνεται σε τόπους που γίνονται ιεροί.
- Δ) Η φανέρωση του αιώνιου και μοναδικού Θεού.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ποια από τις παραπάνω φράσεις αποδίδει την ορθή σημασία του συμβάντος της φλεγόμενης βάρου.

Υπάρχει μόνο μία ορθή απάντηση.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 2

Ένας θεολόγος καθηγητής, στο κεφάλαιο της Γ΄ Λυκείου «Βιοϊατρική και Ηθική», συζητά με τους μαθητές του το θέμα της ευγονικής και τους κινδύνους που αυτή εγκυμονεί με τις εφαρμογές της. Στο τέλος του μαθήματος, ζητά από τους μαθητές να διατυπώσουν τα συμπεράσματά τους. Στη συνέχεια, τα καταγράφει στον πίνακα προκειμένου να εντοπιστούν τυχόν παρανοήσεις από μέρους των μαθητών:

- A) Η επιδίωξη των γενετιστών για επιλογή του τέλει απογόνου είναι ηθικά αποδεκτή.
- B) Οι εφαρμογές της βιοτεχνολογίας είναι θεμιτές όταν βασίζονται σε τρία θεμελιώδη κριτήρια της ηθικής: την αλήθεια, την αγάπη και την ελευθερία.
- Γ) Η γενετική μηχανική, με την προσπάθειά της να σχεδιάσει πιο τέλει ανθρώπινες υπάρξεις, αυξάνει τον συντελεστή ευτυχίας και ικανοποίησης των προσδοκιών του ανθρώπου.
- Δ) Η γενετική επιλογή μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στο ανθρώπινο γένος καθιστώντας το πιο ευάλωτο στις ασθένειες.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων για το κάθε ένα συμπέρασμα των μαθητών κατά πόσο αποτελεί παρανόηση ή όχι (π.χ. Ερώτηση 2Α - είναι παρανόηση ή Ερώτηση 2Α - δεν είναι παρανόηση).

Σε περίπτωση που υπάρχουν περισσότερες από μία ορθές επιλογές, η απάντηση θεωρείται ορθή μόνον, εάν βρείτε τον συνδυασμό των ορθών επιλογών.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 3

Μία θεολόγος καθηγήτρια, στη Διδακτική Ενότητα της Γ΄ Λυκείου για τη «Βούληση του ανθρώπου για διάκριση και δύναμη», δίνει στους μαθητές τις πιο κάτω προτάσεις ζητώντας τους να διακρίνουν ποιες από αυτές εκφράζουν τη χριστιανική άποψη για τη βούληση του ανθρώπου για διάκριση και δύναμη:

- A) Το γεγονός ότι ο Χριστός είχε θεία και ανθρώπινη θέληση βεβαιώνει την αξία της ελεύθερης βούλησης στον άνθρωπο.
- B) Κατά τον Χριστιανισμό ο άνθρωπος λειτουργεί αυθεντικά, όταν ενεργεί με βάση την προσωπική του βούληση.
- Γ) Ο άνθρωπος έρχεται σε κοινωνία με τους άλλους, όταν η βούληση του τον κατευθύνει προς την απόκτηση δύναμης.
- Δ) Η αδυναμία του Χριστού πάνω στον σταυρό απέδειξε τη δύναμη της αγάπης του Θεού για τον άνθρωπο.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ποια/ποιες από τις παραπάνω απόψεις εκφράζουν τη χριστιανική άποψη (π.χ. Ερώτηση 3Α - εκφράζει ή Ερώτηση 3Α - δεν εκφράζει).

Σε περίπτωση που υπάρχουν περισσότερες από μία ορθές επιλογές, η απάντηση θεωρείται ορθή μόνον, εάν βρείτε τον συνδυασμό των ορθών επιλογών.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 4

Κατά την ανάλυση και ερμηνεία της Θείας Λειτουργίας, στην Α΄ Λυκείου η θεολόγος καθηγήτρια ζητά από τους μαθητές να ερμηνεύσουν τη ρήση του Ιησού: «τοῦτο ποιείτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν...», (Λκ 29,19). Οι μαθητές διατυπώνουν τις εξής ερμηνείες:

- A) Η «ανάμνηση» αφορά τη διανοητική λειτουργία της ανάκλησης του Μυστικού Δείπνου.
- B) Η «ανάμνηση» αναφέρεται στη μυστηριακή επέκταση του Μυστικού Δείπνου.
- Γ) Η «ανάμνηση» είναι η βίωση όλων όσων έκανε ο Χριστός για τη σωτηρία του ανθρώπου.
- Δ) Η «ανάμνηση» είναι τυπική επανάληψη του Μυστικού Δείπνου.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ποια/ποιες από τις παραπάνω ερμηνείες των μαθητών είναι σωστές σημειώνοντας Σ και ποια/ποιες είναι λανθασμένες σημειώνοντας Λ (π.χ. 4Α – Σωστή / 4Α - Λάθος).

Σε περίπτωση που υπάρχουν περισσότερες από μία ορθές επιλογές, η απάντηση θεωρείται ορθή μόνον, εάν βρείτε τον συνδυασμό των ορθών επιλογών.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 5

Στην ενότητα για τη Θεία Λειτουργία στην Α΄ Λυκείου, ο θεολόγος καθηγητής θέλει να επισημάνει στους μαθητές ότι η Εκκλησία προσεύχεται για τον κόσμο και τις ανάγκες της ανθρώπινης ζωής. Για να επιτύχει αυτόν τον δείκτη επιτυχίας ο εκπαιδευτικός σχεδιάζει να συμπεριλάβει στη διδασκαλία ένα από τα πιο κάτω μέρη της Θείας Λειτουργίας:

- A) Τον Τρισάγιο Ύμνο
- B) Την Εκτενή Ικεσία
- Γ) Τη Μεγάλη Είσοδο
- Δ) Τα Αντίφωνα

Να σημειώσετε στο Τετράδιο Απαντήσεων:

A) Ποιο από τα παραπάνω μέρη της Θείας Λειτουργίας είναι το πιο κατάλληλο για να συμπεριλάβει στη διδασκαλία του ο εκπαιδευτικός.

B) Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με δύο επιχειρήματα.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 30 λέξεις.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 6

Ένας θεολόγος καθηγητής διδάσκοντας στην Α΄ Λυκείου τη μνήμη των αγίων έχει ως δείκτη επιτυχίας να καταστήσει τους μαθητές ικανούς να αξιολογούν τη μίμηση των αγίων ως την ανώτερη μορφή απόδοσης τιμής προς αυτούς.

Για να επιτύχει τον δείκτη επιτυχίας σχεδιάζει να χρησιμοποιήσει ως δείκτη επάρκειας τη φράση του Αποστόλου Παύλου «μιμηταί μου γίνεσθε, καθώς κάγω Χριστού» προσδίδοντας στη φράση τις παρακάτω θεολογικές ερμηνείες:

- A) Με τη μίμηση των αγίων ο πιστός μιμείται τον προπρωτικό άνθρωπο.
- B) Με τη μίμηση των αγίων ο πιστός ταυτίζεται με τον Χριστό.
- Γ) Με τη μίμηση των αγίων ο πιστός οδηγείται στην κατά χάριν ένωση με τον Θεό.
- Δ) Με τη μίμηση των αγίων ο άνθρωπος δέχεται βαθμηδόν μία οντολογική αλλοίωση εξαιτίας της ατομικής του προσπάθειας.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ποια/ποιες από τις παραπάνω ερμηνείες θα πρέπει να αξιοποιήσει στην τάξη ο εκπαιδευτικός ως θεολογικά σωστές χαρακτηρίζοντας τις Σωστές ή Λάθος (π.χ. 6Α – Σωστή ή 6Α – Λάθος).

Σε περίπτωση που υπάρχουν περισσότερες από μία ορθές επιλογές, η απάντηση θεωρείται ορθή μόνον, εάν βρείτε τον συνδυασμό των ορθών επιλογών.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 7

Ένας θεολόγος εκπαιδευτικός κατά τη συζήτηση στην Α΄ Λυκείου σχετικά με τη γιορτή της Μεταμορφώσεως, θέλει να καταστήσει τους μαθητές ικανούς να διακρίνουν την ουσία από τις ενέργειες του Θεού και χρησιμοποιεί ως δείκτη επάρκειας το κοντάκιο της Μεταμόρφωσης του Χριστού:

«Ἐπί τοῦ ὄρους μετεμορφώθης, καί ὡς ἐχώρουν οἱ μαθηταί σου τήν δόξαν σου, Χριστέ ὁ Θεός, ἐθεάσαντο· ἵνα ὅταν σε ἴδωσι σταυρούμενον, τό μέν πάθος νοήσωσιν ἐκούσιον, τῷ δέ κόσμῳ κηρύξωσιν, ὅτι σύ ὑπάρχεις ἀληθῶς, τοῦ Πατρὸς τό ἀπαύγασμα».

Κατά την αξιοποίηση της πηγής ο εκπαιδευτικός χωρίζει τους μαθητές σε τέσσερις (4) ομάδες με αντίστοιχα θέματα εργασίας:

- A) Να βρείτε λέξεις/φράσεις που φανερώνουν μετοχή στην ουσία του Θεού.
- B) Να βρείτε λέξεις/φράσεις που αντιστοιχούν στις ενέργειες του Θεού.
- Γ) Να βρείτε λέξεις/φράσεις που αποκαλύπτουν τη δόξα του Θεού.
- Δ) Να βρείτε λέξεις/φράσεις που κάνουν λόγο για Θεοπτία.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ποιο/ποια από τα θέματα των ομαδικών εργασιών είναι σωστό/σωστά σημειώνοντας το κάθε γράμμα με τον αντίστοιχο χαρακτηρισμό (π.χ. 7Α – Σωστό ή 7Α – Λάθος).

Σε περίπτωση που υπάρχουν περισσότερες από μία ορθές επιλογές, η απάντηση θεωρείται ορθή μόνον, εάν βρείτε τον συνδυασμό των ορθών επιλογών.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 8

Ένας θεολόγος καθηγητής διδάσκοντας τα γεγονότα της Γέννησης του Χριστού μέσα από τις ευαγγελικές περικοπές, επιδιώκει οι μαθητές του να δικαιολογούν τον χαρακτηρισμό της ημέρας της ενανθρώπισης του Χριστού ως «γενέθλια ημέρα της ανθρωπότητας». Για να επιτύχει τον συγκεκριμένο δείκτη επιτυχίας ο εκπαιδευτικός χωρίζει τους μαθητές σε τέσσερις (4) ομάδες και τους αναθέτει τα εξής τέσσερα (4) θέματα εργασίας:

- A) Να βρείτε σχετικές με τη διδακτική ενότητα προφητείες της Παλαιάς Διαθήκης και να επισημάνετε την εκπλήρωσή τους.
- B) Να ερμηνεύσετε την ενανθρώπιση ως αποτέλεσμα της αγάπης του Θεού προς τον άνθρωπο στο πλαίσιο της οποίας ο Θεός δεν διστάζει να χωρισθεί από τον Υιό Του στέλνοντάς Τον στη γη.
- Γ) Να προσεγγίσετε την ενανθρώπιση ως πρόσκληση όλων των ανθρώπων στον νέο κόσμο του Θεού.
- Δ) Να επισημάνετε την ανατροπή της κοινωνικής πυραμίδας που επιτελείται με την ενανθρώπιση του Χριστού.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ποιο/ποια θέμα/τα της κάθε ομάδας είναι θεολογικά ορθό ή θεολογικά λανθασμένο με τον αντίστοιχο χαρακτηρισμό (π.χ. 8Α – Ορθό ή 8Α–Λάθος).

Σε περίπτωση που υπάρχουν περισσότερες από μία ορθές επιλογές, η απάντηση θεωρείται ορθή μόνον, εάν βρείτε τον συνδυασμό των ορθών επιλογών.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 9

Μία θεολόγος καθηγήτρια κατά τη διδασκαλία της διδακτικής ενότητας «Η Εκκλησία της Κύπρου κατά την περίοδο της Λατινοκρατίας» στη Γ΄ Γυμνασίου, οργανώνει ομαδικές εργασίες με στόχο τη μελέτη ιστορικών πηγών που αφορούν στη συγκεκριμένη περίοδο. Σχεδιάζει να επιλέξει τις ακόλουθες πηγές:

- A) Το έργο «Περί των κατά χώραν Κύπρον σκαιών» του Αγίου Νεοφύτου του Εγκλείστου.
- B) Επιστολές του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Χρύσανθου.
- Γ) Το έργο «Εξήγησις της γλυκείας χώρας Κύπρου, η οποία λέγεται Κρόνακα τούτέστιν Χρονικόν» του κύπριου χρονογράφου Λεόντιου Μαχαιρά.
- Δ) Επιστολές του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου (Γεωργίου) του Κυπρίου.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ποια/ποιες από τις παραπάνω πηγές αποτελεί/ούν ορθή/ές επιλογή/ές για τη μελέτη της συγκεκριμένης ιστορικής περιόδου;

Σε περίπτωση που υπάρχουν περισσότερες από μία ορθές επιλογές, η απάντηση θεωρείται ορθή μόνον, εάν βρείτε τον συνδυασμό των ορθών επιλογών.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 10

Ένας θεολόγος καθηγητής διδάσκει την ενότητα «Ινδουισμός» και διαπιστώνει ότι οι μαθητές συγχέουν την τεχνική διαλογισμού της γιόγκα με τον χριστιανικό μυστικισμό. Στην προσπάθειά του να άρει παρανοήσεις των μαθητών, καταγράφει στον πίνακα τις πιο κάτω προτάσεις, που άλλες ανήκουν στην Ινδουιστική παράδοση και άλλες στην Ορθόδοξη παράδοση.

- A) Αναγέννηση σε ένα ουρανό κοντά στη θεότητα.
- B) Σωτηρία του παρόντος κόσμου από τον θάνατο.
- Γ) Η κοινωνία όλου του κόσμου με τον Θεό.
- Δ) Απορρόφηση του προσευχόμενου από τη θεότητα.
- E) Η ένωση με το θείο έχει σκοπό τη βελτίωση της ύπαρξης στο παρόν.
- ΣΤ) Ένωση του ανθρώπου με τον Θεό.

Να καταγράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ποια/ποιες από τις έξι (6) προτάσεις ανήκουν στην Ινδουιστική παράδοση και ποια/ποιες στην Ορθόδοξη παράδοση (π.χ. 10 Α – Ινδουιστική ή 10 Α – Ορθόδοξη).

Σε περίπτωση που υπάρχουν περισσότερες από μία ορθές επιλογές, η απάντηση θεωρείται ορθή μόνον, εάν βρείτε τον συνδυασμό των ορθών επιλογών.

(Μονάδες 3)

Ερώτηση 11

Σε ένα μάθημα για τα Χριστούγεννα, η ευαγγελική διήγηση αντιπαραβάλλεται με την ορθόδοξη εικόνα των Χριστουγέννων που παρατίθεται πιο κάτω. Οι μαθητές παρατηρούν **αναντιστοιχία** ανάμεσα στο κείμενο και στην εικόνα.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων τρία (3) στοιχεία της εικόνας στα οποία υπάρχει αναντιστοιχία με την ευαγγελική διήγηση της Γέννησης και να δικαιολογήσετε τους λόγους που οι αγιογράφοι τοποθετούν καθένα από αυτά στην εικόνα.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 50 λέξεις.

(Μονάδες 4,5)

Ερώτηση 12

Με βάση το πιο κάτω κείμενο του Κάλλιστου Γουέαρ, να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων τρία (3) επιχειρήματα τα οποία θα χρησιμοποιήσετε για να αντικρούσετε την άποψη ότι η ορθόδοξη άσκηση αποτελεί άρνηση της κοινωνικότητας και υποβάθμιση του ανθρώπινου σώματος.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 50 λέξεις.

«Ο δοξασμός του σώματος των αγίων εικονίζει με ζωντανό τρόπο τη θέση του χριστιανού· δείχνει πως ο χριστιανός είναι «έν τῷ κόσμῳ» και «οὐκ ἐκ τοῦ κόσμου», πως είναι τοποθετημένος στο σημείο διατομῆς του παρόντος και του Μέλλοντος αιώνας, και ζει συγχρόνως και στους δύο».

(Κάλλιστου Γουέαρ, Οικολογική κρίση και ελπίδα, 2008)

(Μονάδες 4,5)

Ερώτηση 13

Κατά τη διδασκαλία του Ισλάμ στη Β΄ Λυκείου, ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί ως αφορμή την πιο κάτω είδηση με στόχο την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών σε **σύγχρονα προβλήματα**:

«Η τζιχαντιστική οργάνωση ισλαμικό κράτος ανέλαβε την ευθύνη για την επίθεση της Παρασκευής 21/10/2017 εναντίον του σηιτικού τεμένους Ιμάμ Ζαμάν: Σε μια δυτική συνοικία της πρωτεύουσας του Αφγανιστάν έχασαν την ζωή τους, σύμφωνα με το Υπουργείο Εσωτερικών του Αφγανιστάν, περίπου 60 άνθρωποι στις δύο επιθέσεις που διαπράχθηκαν στις 21 Οκτωβρίου 2017, εναντίον τεμενών, ενός Σηιτικού στην πρωτεύουσα και ενός Σουνιτικού στην επαρχία». (Associated Press)

Οι μαθητές διερωτώνται γιατί, πιστοί της ίδιας θρησκείας, προβαίνουν σε τέτοιες ενέργειες. Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων την/τις αιτία/ες του φαινομένου έχοντας υπόψη τους δείκτες επιτυχίας και επάρκειας των Διδακτικών Ενοτήτων Ισλάμ Α΄ και Β΄.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 30 λέξεις.

(Μονάδες 4)

Ερώτηση 14

Κατά τον σχεδιασμό της Διδακτικής Ενότητας «Οι Θρησκευτικές Κοινότητες στην Κύπρο» της Γ΄ Γυμνασίου, επιδιώκετε, σύμφωνα με τον σχετικό δείκτη επιτυχίας, οι μαθητές σας να διακρίνουν τις θρησκευτικές πεποιθήσεις καθεμιάς από τις τρεις πιο πάνω θρησκευτικές κοινότητες.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων τις Θρησκευτικές Κοινότητες στην Κύπρο και να αναφέρετε μία θρησκευτική πεποίθηση ανά κοινότητα.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 30 λέξεις.

(Μονάδες 4)

Ερώτηση 15

Στη Διδακτική Ενότητα «Μέγας Αθανάσιος: αγωνιστής της ορθής πίστης» η εκπαιδευτικός σχεδιάζει να αναφερθεί στον αγώνα του Αγίου για την επικράτηση της αλήθειας παραθέτοντας το εξής κείμενό του:

«Αν ο Υιός ήταν κτίσμα, ο άνθρωπος θα παρέμενε θνητός, αφού δεν θα ενωνόταν με τον Θεό, γιατί το κτίσμα δεν μπορεί να ενώσει τα κτίσματα με τον Θεό... Γι' αυτό και ο Θεός στέλνει το Υιό του, ο οποίος γίνεται υιός του ανθρώπου με το να λάβει σάρκα κτιστή ... Όλοι τώρα πια απελευθερωθήκαμε και ενωθήκαμε με τον Λόγο του Θεού».

(Περί ενανθρωπήσεως, 20, Β.Ε.Π.Ε.Σ. τομ. 30)

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων:

A) Ποια αιρετική άποψη καταπολεμά ο άγιος Αθανάσιος με το κείμενο αυτό;

B) Ποια θεολογική άποψη εκφράζει μέσα από το κείμενό του ο Άγιος;

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 50 λέξεις.

(Μονάδες 4)

Ερώτηση 16

Ένας θεολόγος καθηγητής, στο εισαγωγικό μάθημα για την Παλαιά Διαθήκη, θέλει να εξηγήσει τη μεγάλη σημασία της Αγίας Γραφής για τον άνθρωπο και τον κόσμο. Στην προσπάθειά του αυτή επιλέγει να χρησιμοποιήσει την επισήμανση ενός μεγάλου συγγραφέα σύμφωνα με τον οποίο η Αγία Γραφή είναι «ένα βιβλίο μοναδικό» και ότι χωρίς αυτό το βιβλίο ο Ευρωπαϊκός Πολιτισμός «δεν θα ήταν ό,τι είναι».

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων:

A) Τρεις τομείς του Πολιτισμού

B) Τρεις πτυχές της καθημερινής ζωής και συμπεριφοράς των ανθρώπων, όπου είναι εμφανής η επιρροή της Αγίας Γραφής.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 75 λέξεις.

(Μονάδες 4,5)

Ερώτηση 17

Σε τάξη της Α΄ Γυμνασίου, μία θεολόγος καθηγήτρια καλείται να παρουσιάσει τη συμβολή των Προφητών στην προσπάθεια του ανθρώπου να πορευθεί προς τον καινούργιο κόσμο του Θεού. Σύμφωνα με τον σχετικό δείκτη επιτυχίας, οι μαθητές και οι μαθήτριες θα πρέπει να είναι σε θέση να αξιολογούν το κήρυγμα και την αποστολή των Προφητών. Για τον σκοπό αυτό βρήκε τρία (3) κείμενα:

Κείμενο Α

«Λάβετε μεθ' ἑαυτῶν λόγους καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν· εἶπατε αὐτῷ, ὅπως μὴ λάβητε ἀδικίαν καὶ λάβητε ἀγαθὰ, καὶ ἀνταποδώσομεν καρπὸν χειλέων ἡμῶν. Ἄσσοῦρ οὐ μὴ σῶση ἡμᾶς, ἐφ' ἵππον οὐκ ἀναβησόμεθα· οὐκέτι μὴ εἴπωμεν· θεοὶ ἡμῶν, τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ἡμῶν· ὁ ἐν σοὶ ἐλεήσει ὄρφανόν. Ἰάσομαι τὰς κατοικίας αὐτῶν, ἀγαπήσω αὐτοὺς ὁμολόγως, ὅτι ἀποστρέψω τὴν ὀργὴν μου ἀπ' αὐτοῦ. ἔσομαι ὡς δρόσος τῷ Ἰσραήλ, ἀνθήσει ὡς κρίνον καὶ βαλεῖ τὰς ρίζας αὐτοῦ ὡς ὁ Λίβανος· πορεύσονται οἱ κλάδοι αὐτοῦ, καὶ ἔσται ὡς ἐλαία κατάκαρπος, καὶ ἡ ὄσφρασία αὐτοῦ ὡς Λιβάνου». (Ωσ. 14,3-7)

Κείμενο Β

«Καὶ ἐλάλησε Κύριος πάντα τοὺς λόγους τούτους λέγων· ἐγὼ εἶμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας. οὐκ ἔσονταί σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ. οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδῶλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐν τῇ γῆ κάτω καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασι ὑποκάτω τῆς γῆς. οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς· ἐγὼ γάρ εἶμι Κύριος ὁ Θεός σου, Θεὸς ζηλωτῆς, ἀποδιδοὺς ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, ἕως τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς τοῖς μισοῦσί με». (Ἐξ. 20,1-5)

Κείμενο Γ

«Ἐλέησον με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρισμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου· ἐπὶ πλεῖον πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου καὶ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας μου καθάρισόν με· ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἀμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός· σοὶ μόνῳ ἤμαρτον καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα, ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσης ἐν τῷ κρίνεσθαί σε· ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἀμαρτίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου. ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας, τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας σου ἐδήλωσάς μοι». (Ψλ. 50, 2-8)

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ποιο από τα τρία κείμενα εξυπηρετεί καλύτερα τον σκοπό της εκπαιδευτικού και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 50 λέξεις.

(Μονάδες 4)

Ερώτηση 18

Μια θεολόγος καθηγήτρια επιλέγει το παρακάτω κείμενο ως εισαγωγή στο μάθημα για το κήρυγμα του Προφήτη Μιχαΐα:

«Και ἔσται ἐπ’ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐμφανὲς τὸ ὄρος Κυρίου, ἔτοιμον ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, καὶ μετεωρισθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν· καὶ σπεύσουσι πρὸς αὐτὸ λαοί, καὶ πορεύσονται ἔθνη πολλὰ καὶ ἔροῦσι· δεῦτε, ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος Κυρίου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ, καὶ δείξουσιν ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεθα ἐν ταῖς τρίβοις αὐτοῦ· ὅτι ἐκ Σιών ἐξελεύσεται νόμος καὶ λόγος Κυρίου ἐξ Ἱερουσαλήμ. καὶ κρινεῖ ἀνὰ μέσον λαῶν πολλῶν καὶ ἐξελέγξει ἔθνη ἰσχυρὰ ἕως εἰς μακρὰν, καὶ κατακόψουσι τὰς ρομφαίας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰ δόρατα αὐτῶν εἰς δρέπανα, καὶ οὐκέτι μὴ ἀντάρη ἔθνος ἐπ’ ἔθνος ρομφαίαν, καὶ οὐκέτι μὴ μάθωσι πολεμεῖν. καὶ ἀναπαύσεται ἕκαστος ὑποκάτω ἀμπέλου αὐτοῦ καὶ ἕκαστος ὑποκάτω συκῆς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν, διότι τὸ στόμα Κυρίου παντοκράτορος ἐλάλησε ταῦτα». (Μιχ. 4, 1-4)

Αφού μελετήσετε το κείμενο, να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων το κύριο νόημα του κηρύγματος του Προφήτη Μιχαΐα και την πραγματικότητα του κόσμου στην οποία αναφέρεται.

Η απάντηση να μην υπερβαίνει τις 25 λέξεις.

(Μονάδες 4)

Ερώτηση 19

Ένας θεολόγος καθηγητής στην προσπάθειά του να εξηγήσει τον λόγο για τη χρήση Παραβολών από τον Χριστό επιλέγει να ασχοληθεί με την Παραβολή του Ασώτου και την Παραβολή του Καλού Σαμαρείτη:

Κείμενο Α´

«Εἶπε δὲ ὁ ἄνθρωπος τις εἶχε δύο υἱούς. καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. καὶ μετ’ οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγρούς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους· καὶ ἐπεθύμει γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε· πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρων, ἐγὼ δὲ λιμῶ ὧδε ἀπόλλυμαι! ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· οὐκέτι εἰμι ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποιήσόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμι ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ἐξενέγκατε τὴν

στολήν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὐρέθη». (Λκ. 15,11-24)

Κείμενο Β´

« Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Ἱεριχὼν, καὶ λησταῖς περιέπεσεν· οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε. Σαμαρείτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ· καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ,τι ἂν προσδαπανήσης, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι». (Λκ. 10,30-35)

Αφού μελετήσετε τα κείμενα των δύο Παραβολών να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ένα χαρακτηριστικό από την Παραβολή του Ασώτου υιού και ένα χαρακτηριστικό από την Παραβολή του Καλού Σαμαρείτη για να δείξετε τι ακριβώς φανερώνουν αυτές οι δύο αλλά και όλες οι παραβολές που είπε ο Χριστός.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 30 λέξεις.

(Μονάδες 6)

Ερώτηση 20

Μία θεολόγος καθηγήτρια σύμφωνα με τον σχετικό δείκτη επιτυχίας της Β´ Γυμνασίου, θα πρέπει να εξηγήσει την έννοια του θαύματος και, συγκεκριμένα, τι έδειχναν τα θαύματα για τη ζωή των ανθρώπων. Για τον σκοπό αυτό, επέλεξε από την Καινή Διαθήκη τη διήγηση για τη θεραπεία του εκ γενετής Τυφλού.

Να χρησιμοποιήσετε την ευαγγελική διήγηση και να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων τέσσερα (4) στοιχεία που έδειχναν τα θαύματα για τη ζωή των ανθρώπων.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 30 λέξεις.

(Μονάδες 6)

Ερώτηση 21

Μία θεολόγος καθηγήτρια αναλύει το θέμα «Αλλοτρίωση» στην αντίστοιχη διδακτική ενότητα της Γ΄ Λυκείου. Κατά την υλοποίηση του στόχου για την υπέρβαση του υπαρξιακού αυτού προβλήματος **με άξονα τη χριστιανική ανθρωπολογία του προσώπου**, καταθέτει το πιο κάτω κείμενο του π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ:

«Ο Χριστιανισμός είναι βασικά κοινωνική θρησκεία. Υπάρχει ένα παλιό λατινικό ρητό: Ένας χριστιανός ίσον κανένας. Κανένας Χριστιανός δεν μπορεί να είναι αληθινά Χριστιανός σαν μονήρης και απομονωμένη ύπαρξη. Ο Χριστιανισμός δεν είναι πρωταρχικά δόγμα ή τάξη που τα άτομα θα μπορούσαν να υιοθετήσουν για προσωπική τους χρήση και καθοδήγηση. Ο Χριστιανισμός είναι ακριβώς κοινότητα, δηλαδή, Εκκλησία. (...) Οπότε το να οικοδομήσουμε την Εκκλησία του Χριστού σημαίνει να οικοδομήσουμε νέα κοινωνία, και κατά συνέπεια να οικοδομήσουμε την ανθρώπινη κοινωνία σε νέα βάση. Υπερτονίστηκε πάντοτε το ομόθυμο και η κοινή ζωή. Ένα από τα παλαιότερα ονόματα των Χριστιανών ήταν απλώς «αδελφοί». (...) Οι Χριστιανοί δεν θα έπρεπε να υποκινούνται απλώς από τη δυστυχία, την ανάγκη και την αθλιότητα των άλλων ανθρώπων. Πρέπει να κατανοούν πως η κοινωνική αθλιότητα είναι η συνεχιζόμενη αγωνία του Χριστού, που υποφέρει ακόμη στο πρόσωπο των μελών του».

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων τρεις (3) από τις απόψεις του συγγραφέα που σχετίζονται με τη χριστιανική ανθρωπολογία του προσώπου.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 30 λέξεις.

Μονάδες 4,5)

Ερώτηση 22

Ένας θεολόγος καθηγητής παρουσιάζει στην Α΄ Λυκείου τη Διδακτική Ενότητα για την παρουσία του Θεού στην ανθρώπινη ιστορία και έχει ως δείκτη επιτυχίας οι μαθητές να είναι σε θέση να διακρίνουν τις φάσεις εξέλιξης του σχεδίου της Θείας Οικονομίας στην ανθρώπινη ιστορία. Για την επίτευξη του στόχου κατά τη διδασκαλία, σχεδιάζει οι μαθητές του να επεξεργαστούν τις παρακάτω πηγές:

A) *«Σύ (ο Θεός) ἐκ τοῦ μή ὄντος εἰς τό εἶναι ἡμᾶς παρήγαγες, καί παραπεσόντας ἀνέστησας πάλιν, καί οὐκ ἀπέστης πάντα ποιῶν, ἕως ἡμᾶς εἰς τόν οὐρανόν ἀνήγαγες καί τήν βασιλείαν σου ἐχαρίσω την μέλλουσαν».*

(Λειτουργία Ι. Χρυσοστόμου, Ευχή Αναφοράς)

B) *«Οὐ γάρ ἀπεστράφης τό πλάσμα σου εἰς τέλος, ὃ ἐποίησας, Ἀγαθέ, οὐδέ ἐπελάθου ἔργου χειρῶν σου, ἀλλ' ἐπεσκέψω πολυτρόπως διά σπλάχνα ἐλέους σου. Προφήτας ἐξαπέστειλας· ἐποίησας δυνάμεις διά τῶν ἀγίων σου, τῶν καθ' ἐκάστην γενεάν εὐαρεστησάντων σοι· ἐλάλησας ἡμῖν διά στόματος τῶν δούλων σου προφητῶν, προκαταγγέλλων ἡμῖν τήν μέλλουσαν ἔσεσθαι σωτηρίαν· νόμον ἔδωκας εἰς βοήθειαν».*

(Λειτουργία Μ. Βασιλείου, Ευχή Αναφοράς)

Γ) *«Τῶν Ἀποστόλων τό κήρυγμα, καί τῶν Πατέρων τά δόγματα, τῇ Ἐκκλησίᾳ μίαν τήν πίστιν ἐκράτυεν ἢ καί χιτῶνα φοροῦσα τῆς ἀληθείας, τόν ὑφαντόν ἐκ τῆς ἄνω θεολογίας, ὀρθοτομεῖ καί δοξάζει, τῆς εὐσεβείας τό μέγα μυστήριον».*

(Κοντάκιο της Κυριακής των Αγ. Πατέρων)

Στο Τετράδιο Απαντήσεων:

A) Να ονομάσετε τις φάσεις εξέλιξης του σχεδίου της Θείας Οικονομίας στην ανθρώπινη ιστορία.

B) Να αντιστοιχίσετε κάθε φάση εξέλιξης με κάθε ένα από τα τρία κείμενα.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 30 λέξεις.

(Μονάδες 6)

Ερώτηση 23

Ένας θεολόγος καθηγητής συζητά στην Α΄ Λυκείου για το νόημα και την εξέλιξη της χριστιανικής λατρείας και έχει ως δείκτη επιτυχίας να καταστήσει τους μαθητές ικανούς να επισημαίνουν τα χαρακτηριστικά της ορθόδοξης λατρείας. Στον σχεδιασμό του μαθήματος αποφασίζει να χρησιμοποιήσει ως δείκτη επάρκειας απόσπασμα του διαλόγου του Χριστού με τη Σαμαρείτιδα:

...Του λέει η γυναίκα: «Κύριε, εσύ δεν έχεις ούτε καν κουβά, και το πηγάδι είναι βαθύ· από πού, λοιπόν, το 'χεις το τρεχούμενο νερό;»... Ο Ιησούς της απάντησε: «Όποιος πίνει απ' αυτό το νερό θα διψάσει πάλι· όποιος όμως πει από το νερό που θα του δώσω εγώ δε θα διψάσει ποτέ, αλλά το νερό που θα του δώσω θα γίνει μέσα του μια πηγή που θα αναβλύζει νερό ζωής αιώνιας». Του λέει η γυναίκα: «Κύριε, βλέπω ότι εσύ είσαι προφήτης· οι προπάτορές μας λάτρεψαν το Θεό σ' αυτό το βουνό (το Γαριζίν)· εσείς όμως λέτε ότι στα Ιεροσόλυμα βρίσκεται ο τόπος όπου πρέπει κανείς να τον λατρεύει». «Πίστεψέ με, γυναίκα», της λέει τότε ο Ιησούς, «είναι κοντά ο καιρός που δε θα λατρεύετε τον Πατέρα ούτε σ' αυτό το βουνό ούτε στα Ιεροσόλυμα... Είναι κοντά ο καιρός, ήρθε κιόλας, που όσοι πραγματικά λατρεύουν, θα λατρέψουν τον Πατέρα με τη δύναμη του Πνεύματος, που αποκαλύπτει την αλήθεια· γιατί έτσι τους θέλει ο Πατέρας αυτούς που τον λατρεύουν. Ο Θεός είναι πνεύμα. Κι αυτοί που τον λατρεύουν πρέπει να τον λατρεύουν με τη δύναμη του Πνεύματος, που φανερώνει την αλήθεια». (Ιωάν. 4, 5-26).

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων τέσσερα (4) από τα χαρακτηριστικά της χριστιανικής λατρείας που ενδείκνυται να διδάξει ο εκπαιδευτικός με βάση το παραπάνω κείμενο.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 30 λέξεις.

(Μονάδες 6)

Ερώτηση 24

Κατά την παρουσίαση του μυστηρίου της Μετανοίας στην Α΄ Λυκείου, οι μαθητές εκφράζουν δισταγμούς ως προς την αναγκαιότητα συμμετοχής στο Μυστήριο.

Ο θεολόγος καθηγητής επεξεργάζεται τον δείκτη επιτυχίας που επιδιώκει, την επισήμανση από τους μαθητές, των ευεργετικών επιδράσεων του μυστηρίου της Μετανοίας στην προσωπική και κοινωνική ζωή του πιστού.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων δύο (2) θέσεις που θα χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτικός ως δείκτες επάρκειας, μία για την προσωπική και μία για την κοινωνική ζωή.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 30 λέξεις.

(Μονάδες 4)

Ερώτηση 25

Μία θεολόγος καθηγήτρια διδάσκει τη Διδακτική Ενότητα για την Πεντηκοστή και στοχεύει στην ερμηνεία της Πεντηκοστής ως έκφρασης της ενότητας των μελών της Εκκλησίας. Αποφασίζει ως δραστηριότητα εμπέδωσης την αντιπαραβολή του γεγονότος της Πεντηκοστής με το γεγονός του Πύργου της Βαβέλ της Παλαιάς Διαθήκης, συσχετίζοντας τα δύο γεγονότα μεταξύ τους.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων δύο (2) συσχετισμούς ανάμεσα στα δύο γεγονότα που η εκπαιδευτικός ενδείκνυται να αναπτύξει στην τάξη.

Η απάντησή σας να μην ξεπερνά τις 50 λέξεις.

(Μονάδες 4)